

2007-09-04

432-4862-00

Kulturmiljöenheten
Åsa Eriksson
Direktnr. 023-81358
Fax nr. 023-811 18
asa.eriksson@w.lst.se

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIÄMBETET

Riksantikvarieämbetet

Ink. 2007-09-07

Dnr:

**Byggnadsminnesförklaring av Blånesladû belägen på
fastigheten Övre Gärdsjö 31:7, Rättviks socken och kommun.**

(2 bilagor)

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 3 kap 1 § lag (1988:950) om kulturminnen m.m. att förklara Blånesladû på fastigheten Övre Gärdsjö 31:7, Rättviks socken och kommun för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt samma lag och kapitel 2 § följande skyddsföreskrifter:

Skyddsområdet omfattar markerat område på fastigheten enligt situationsplan. Skyddsföreskrifterna omfattar ladan som finns på det markerade området enligt situationsplan (bilaga 2).

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
2. Inuti byggnaden får ingrepp inte göras i stomme eller ytskick.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Det område kring byggnaden som markerats på situationsplan skall hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets karaktär inte förvanskas. Nybyggnad får inte ske inom detta område.

Samråd skall ske med Länsstyrelsen i frågor som rör underhåll och vård av byggnaden och området.

Om särskilda skäl föreligger för att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsföreskrifterna får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till sådana förändringar.

Redogörelse för ärendet

Frågan om byggnadsminne väcktes 2000-05-03 av Rättviks kommunskulturnämnd.

2007-09-11 beslutat...
Kph = BM-referat

Blånnesladan i Övre Gärdsjö är belägen ca 10 km nordost om Rättviks samhälle. Ladan ligger enskilt på brukad mark.

Djurhållningen har utgjort grunden för jordbruket i Gärdsjöområdet. Det brukningssystem som funnits innebar att stora områden utanför byarna utnyttjades. På somrarna vistades djuren på sommarbete vid fäbodar långt från hembyarna. Vinterfodret hämtades på stora arealer slåttermark, slogar. I Gärdsjöområdet finns ca 350 hölador bevarade. I höladorna lagrades höet från slogarna. På vintern forslades höet hem till gårdarna på vinterföret. De många ladorna som fortfarande ligger utspridda i landskapet ger en bra bild av bruket.

Ladorna representerar svenskt timmerbyggande under 700 år, de är byggnadstekniskt intressanta och visar hur timmerbyggnadstekniken utvecklats under dessa århundraden. Alla timrade lador har flyttats en eller flera gånger och många av dem har haft andra funktioner under vissa perioder. Genom att studera timringstekniken och knutarnas konstruktion och form kan vi se när en byggnad är uppförd. Man kan även datera byggnader genom att med dendrokronologisk datering avgöra när virket till byggnaden är avverkat. För att få fram den ursprungliga åldern antas att byggnaden byggdes av färskt virke.

Blånnesladan är den äldst daterade ladan i Gärdsjöområdet. Den är timrad av virke dendrokronologiskt daterat till 1293-94. Den flyttades till sin nuvarande plats någon gång efter storskiftet på 1830-talet. Enligt storskifteskartan finns ingen byggnad markerad på den nuvarande platsen. Marken brukades som slog. Ägaren var Werker Erik Hansson vars gårdstomts byggnader låg enbart ca 30 meter nordost om ladans nuvarande plats. Marken benämns enligt inventering 1994 för Dyrsmedsåkern. Enligt storskifteskartan hette marken väster om vägen som ligger väster om ladan Dyrsmedsgärdet. Slogen där ladan är placerad är listad under Werker Erik Hanssons gårdstomt. Namnet Blånnes är efter Blånnesgården som ladan förmodligen kommer från.

Ladan uppmäter 4,7 x 3,6 meter. Den är timrad av rundvirke. Knutarna är enkla rännknutar med sexkantshjässor. Timret är obehandlat. Under det nuvarande taket av lertegel finns rester av pärt som vilar på glest lagda åsar och ett undertak av längsgående brädor. Golvet är lagt av kluvna stockar. Ladan står på hörnstenar.

I ärendet har samråd skett med Rättviks kommuns byggnadsnämnd och Riksantikvarieämbetet.

Motivering till Länsstyrelsens beslut

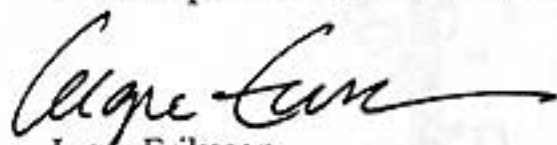
Blånnesladan i Övre Gärdsjö är den äldsta representanten för det stora bestånd av lador som finns i Gärdsjöområdet som vittnar om det slogbruk som varit så karaktäristiskt för trakten. Ladans höga ålder, som gör den till en av landets äldsta timmerbyggnader, utgör ett grundläggande och mycket stort kulturhistoriskt värde.

Dessa egenskaper gör härbret synnerligen märkligt i lagens mening vilket motiverar att den förklaras för byggnadsminne.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten enligt bilaga 1.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit Länsråd Inger Eriksson, beslutande, företrädare för rättsenheten och plan- och beredskapsenheten och Länsantikvarie Ulf Löfwall, föredragande.

Inger Eriksson
Ulf Löfwall**Bilagor:**

Hur man överklagar
Karta

Kopia till:

Riksantikvarieämbetet med bilagor

Lantmäteriet med karta

Byggnadsnämnden i ~~Mora~~ kommun med karta Rättvik

Kulturnämnden i ~~Mora~~ kommun med karta Rättvik

Dalarnas Museum med karta

Planenheten med karta

Bilaga 2 – Lada och skyddsområde inom fastigheten Övre Gärdsjö 31:7

Inom fastigheten Övre Gärdsjö 31:7 är skyddsområdet markerat med röd linje. Ladan är den enda byggnaden inom skyddsområdet.

Karta över Gärdsjöbyarna där Blånneladan är markerad med röd cirkel.